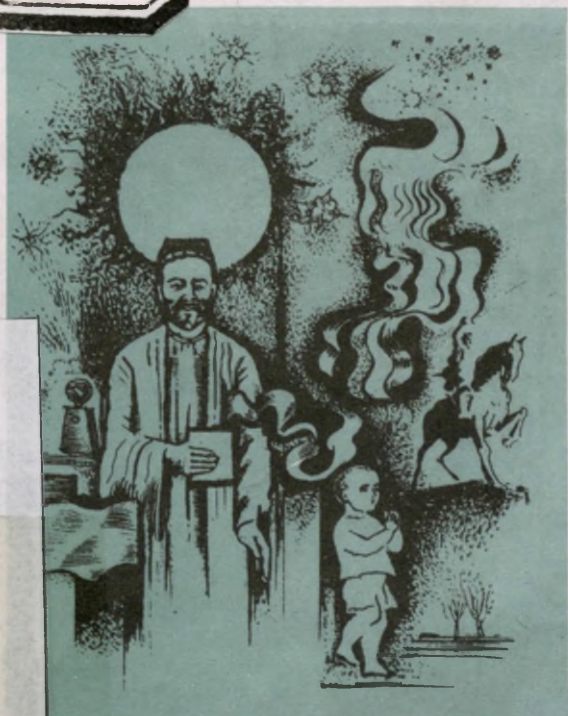
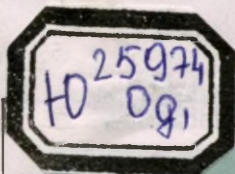


LO 25974
081

АБДУЛЛА МАВЛОНИЙ

ЮРАК МАВЖЛАРИ



Ю25974 01-1090

ог,

Абдулло Мав
лоний,

Юнак мавжлони.

'000

01-1090

АБДУЛЛА МАВЛОНИЙ

ЮРАК
МАВЖЛАРИ

Шеърлар

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти
Тошкент — 2000

Ўз2
М13

М 1702620202 - 59
М352(04) - 2000 қатъий буюртма 2000

ISBN 5-635-01907-2

10 25974
091
10
© Абдулла Мавлоний,
Ғафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат
нашриёти, 2000 й.

100 O'zb. Res. DI
1080

ЖҶШҚИН МАВЖЛАР

"Юрак мавжлари" деб номланган қўлингиздаги шеърлар тўплами муаллифи Абдулла Мавлоний (Абдулла ҳожи Мавлонов) асли касби геолог, Абу Райҳон Беруний номли Тошкент техника университети нефть ва газ факультетидаги нефть ва газ конларини қазиб олиш ва ишлатиш кафедрасининг хизмат кўрсатган доценти, геология ва маъданшунослик фанлари номзоди. У ўз соҳасининг моҳир билимдони, 70 дан ортиқ турли мавзудаги мақолалар, қўлланмалар, ҳисоботлар, жумладан, бир неча монография, дарслик, ўқув қўлланмалар чоп қилдирган. Ўзи маънавият соҳасида мутахассис бўлмагани ҳолда катта амалий ҳаётий тажриба асосида бунёд қилган "Баркамол инсон тарбияси" рисоласи жамики мураббийларга қўлланма сифатида тавсия этилгани тасодифий ҳол эмас.

Абдулла Ваҳоб ўғли кўп йиллик педагогик фаолияти давомида матбуотда тарбиявий аҳамиятга молик кўплаб мақола, очерк, ҳикоялар чоп қилдирган.

Мавлоний 90-йиллардан бошлаб шеърлар ёзишни ҳам машқ қила бошлади. Унинг шеърлари ҳаётда учраб турадиган камчиликларни фош этиб, инсонларни, айниқса, ёшларни маънавий баркамолликка чорлайди, истиқдолнинг қадрига етишга ҳамда унинг мустаҳкамланишига ҳисса қўшишга ундайди.

Ҳозирги ўтиш даври деб аталган ва турли тасодиф ҳамда қарама-қаршиликларга бой бўлган, маънавият ва мафкура, қадриятларни тиклаш ва ўзликни тўла англаш учун, умуман, мустақил юртимизни дунёдаги ривожланган мамлакатлар қаторига чиқариш учун жамийки халқимизнинг бир тан ва бир жон бўлиб ҳаракат қилиши тақозо этилаётган бир пайтда шоир мустақиллик медаларини кўпайтиришга, ёшларни инсоф-диёнатга чорловчи, исрофгарчиликка, одобсизликка, лоқайдликка, порахўрликка, юлғичликка қарши курашувчи, ватанпарварликка, меҳр-мурувватга ундовчи шеърлар билан чиқиши давр тақозоси бўлса ажаб эмас. Эътиборга лойиқ жойи шундаки, бу ишларга шоир ўзининг олтмиш ёшидан сўнг киришди, бу, албатта, унинг давр билан ҳамнафас яшаётганидан далолатдир. Топталган маънавиятимизни, инкор этилган тарихимизни тиклаш ва буюк ўтмишимизга муносиб равишда ўз мавқеини эгаллаш

борасида қилинаётган ишларнинг барчасини қўллаб-қувватлаган ҳолда шоир ушбу ишларни бажаришга ўз ҳиссасини қўшишга, бу ишларни жадаллаштиришга ҳам амалий фаолиятида, ҳам ижодида ҳаракат қилади.

16 феврал воқеалари муносабати билан ёзган "Нафрат" шеърида у:

*Отанг ўлсин сени бунёд этмайин,
Онанг ўлсин эди сени туғмайин...*

дея афсус қилади ва воқеанинг сабабчиларига:

*Сен отангга қўл кўтардинг оқпадар,
Сен Ватанга қўл кўтардинг беватан,
Сен халқингга қўл кўтардинг, ҳаромхўр,
Бегуноҳлар қонин тўкдинг, одамхўр, —*

деб уларнинг асл башарасини очиб ташлайди ва ниҳоят:

*Ал қасосу минал ҳақдир, минал ҳақ,
Жазоингни оладирсан муҳаққақ, —*

деб уларнинг албатта муносиб жазо олишларини баралла айтади.

Шоирнинг бир қатор шеърларида лоқайдлик, бепарқлик, исрофгарчилик каби иллатларга қарши кураш янгра-са, бошқаларида келажакка катта умид ва ишонч ифодаланади, насиҳат, ўғит янграйди, жамики муваффақиятларнинг негизи ҳалоллик, поклик, сидқидилдан қилинган меҳнат ва аҳиллик, бирлик эканлиги талқин этилади.

Шоир вақти келганда севги ва муҳаббат мавзусида, табиат манзараларини тасвирлаш борасида жўшқин шеърлар битади.

Хуллас, Оллоқул таҳаллуси билан шеър ва ҳикоялар битадиган, ҳаваскор шоир Абдулла Мавлонийнинг шеърлари, ҳикоя ва очерклари халқимиз орасидан етишиб чиқадиган кўплаб ижодкорлардан бирининг бадий маҳсули, қалбининг жўшқин ва теран мавжларидир. У 1997 йили муборак Ҳаж амалларини бажариб, ҳожи бўлиб қайтди ва сафар таассуротларини ҳам қаламга олди.

Исмоил МИРҲОЖИЕВ,
профессор.

Ҳар бир инсонга хос туғилмоқ, ўлмоқ,
Умрининг сўнгида мерос қолдирмоқ.
Кимки мамнун бўлса ўз ҳаётидан,
У асло ўлмагай, яшагай мутлоқ.

МАРҲАБО, НАВРЎЗ

Ошуфта дилларни айлаганча ром,
Тоза кўнгилларга бахш этиб ором,
Мана кулиб келдинг, дилдан эҳтиром,
Юртимга сен меҳмон, марҳабо, Наврўз.

Халқимнинг кўклардан умиди катта,
Кўкларнинг элчиси, ўзинг, албатта,
Жамолинг намоён ҳар бир кўкатда,
Сен бизга қадрдон, марҳабо, Наврўз.

Ям-яшил чехрали, кўклар нафасли,
Мавсумлар султони навбахор фасли,
Шу кунги ёмғир, қор синовдир асли,
Биз сендан кўп шодон, марҳабо, Наврўз.

Аждодлар шаънига шарафлар айта,
Қадрият, тарихни тикладик қайта.
Бошланди ҳақиқий истиқлол пайти,
Яйраб кел, жонажон, марҳабо, Наврўз.

Илмпаз олимлар топишди обрў,
Меҳнат меваси-ла бўлиб рўбарў,
Юртимиз фаровон, ушалди орзу,
Кетди дилдан армон, марҳабо, Наврўз.

Мадҳингни куйлайди шоир Оллоқул,
Ёзганим элимга бўлса деб маъқул,
Яхши ниятларни ўйлайди нуқул,
Ассалом, қадрдон, марҳабо, Наврўз.

1997 йил

ЎЗБЕКИСТОН КОНСТИТУЦИЯСИ

(Қабул қилинганига 5 йил тўлиши
муносабати билан)

Конституция — Асосий қонун,
Унда мужассамдир халқим тақдири.
Юртим ифодаси топгандир якун,
Балқиб турар Ватан тасвири.

Унда фуқаролар ўзаро тенгдир,
Ҳамма ҳақли эрур эркин ҳуқуққа.
Барчанинг имкони баробар кенгдир,
Дадил одимлайди ёрқин уфққа.

Юртдошлар ҳуқуқи, мажбурияти,
Жамулжам этилган доно китобим.
Сен эркин элимнинг олий нияти,
Менинг фаҳримдирсан, порлоқ офтобим!

Конституция — ҳаёт қомуси,
Қари, ёш, аёлни теппа-тенг кўрар.
Сенда миллатимнинг тоза номуси,
Ёрқин келажаги барқ уриб турар.

1997 йил

ИСТИҚЛОЛ ИҚБОЛИ

Истиқлол туфайли кўз ўнгимизда,
Намоён бўлади халқим ўтмиши.
Фурур туйғусини уйғотар бизда
Юртимнинг тарихда ўрин тутиши.

Халқимнинг тарихи жуда ҳам узоқ,
Арзийди у билан фаҳр этсак қанча.

Эранинг энг сўнгги қиррасига боқ,
Юртимиз шаънига мисоллар анча.

Бир эслаб кўрайлик Хоразмийни биз,
Ал Фарғоний ила Ибн Синони.
Беруний, Бухорий, Форобий сўзсиз —
Яна, Термизийдек буюк сиймони.

Санашга уринманг улар номини,
Ҳар қанча санасак бўлмас охири.
Ўрнига қўяйлик эҳтиромини,
Улар аждодларнинг энг комил пири.

Ўн тўртинчи аср бу Турон учун,
Буюк аср бўлди ҳеч шубҳамиз йўқ.
Жаҳон кўрди Темурнинг кучин,
Адолат туғига қилди минг қуллуқ.

Гуркиради бугун кўҳна Самарқанд,
"Зижи Кўрагон" дер Мирзо Улуғбек.
Хуросон юртига Бойқаро пайванд,
Ҳиротда бўлмаган подшо унингдек.

Обод, озод бўлган қадим Туронда,
Ҳаловат йўқолди, тинчлик бузилди.
Тахт талашиб ўтган суронда,
Юрт ўрнида неча хонлик тузилди.

Шарққа кўз ташлашиб ғарб подшолари
Кўрдилар аҳиллик йўқ бу томонда.
Аста маккорликка ўтдилар бари,
Ҳужум бошладилар энг танг замонда.

Замбарак, милтиқни солишиб ишга,
Шум ният ғанимлар келдилар босиб.
Халқни дучор қилиб юз-минг ташвишга,
Роса қийнадилар ўлдириб, осиб.

Замбарак зарбидан тутдек тўкилиб,
Жангда ҳалок бўлди минглаб йигитлар.
Майда хонликларнинг чоки сўкилиб,
Мустамлака қилди шум қадам итлар.

Шундайин бошланди галдаги қуллик,
Ҳоким бўлди юртда оқ пошшодак ёв,
Халқ ночор ва ожиз — бу ҳам кўргулик,
Элни зулм билан эзди беаёв.

Юртимиз бойлигин роса талашиб,
Шаҳар, қишлоқларни хароб этдилар.
Асор-атиқани марказга ташиб,
Халқим умидини сароб этдилар.

Асрнинг бошида Оврўпо ёқда,
"Йўқсиллар яшасин" шиор таралди.
Кўп озор чекдимиз йўқсил саёқдан,
Меросга эскилик дея қаралди.

Мудҳиш шамоллари эсаберди тез,
"Йўқсиллар яшасин" — бемаъни гоё.
Шу тариқа келди бир иблис хунрез,
Буюк Турон узра мудҳиш бир соя.

Истибдод, камситиш этарди давом,
Элнинг энг сарасин териб олдилар.
Халқни қийнадилар, қўрқитиб мудом,
Фитнаю тухматни ишга солдилар.

Зулукдек сўрдилар халқ бойлигини,
Бизга насиб қилди мудҳиш кўргулик.
Бетўхтов буздилар эл тинчлигини,
Кафансиз кўмилди қанчалар ўлик.

"Халқ душмани" бўлди не буюк зотлар,
Қанча азаматлар шаҳид кетдилар.

Тухматга учради Чўлпон, Фитратлар,
Қодирий, Носирни қатл этдилар.

Ўтмишда жафолар етмаганидек,
Кейинги йилда ҳам зулм қилдилар.
"Пахта" — "Ўзбек иши" дея сақлаб кек,
Халқимни эздилар, бағрин тилдилар.

Қанчалаб меҳнаткаш этилди хор-зор,
Қанчалар пок виждон бўлдилар забун.
Халқимга беришди тинимсиз озор.
Қай бир гуноҳларга олган каби хун.

Ўн беши қоронғу бўлса ҳар ойнинг,
Кейинги ўн беши ёруғ бўларкан.
Юртга эътибори тушса Хумойнинг,
Истиқлол барқ уриб, бахти куларкан.

Ўзбек элига ҳам бахт кулиб боқди,
Энди Ўзбекистон озод, мустақил,
Истиқлол қалбларда зўр чироқ ёқди,
Чексиз қувончларга тўлиб кетди дил.

Ўзбекистонимнинг ёруғ йўли бор,
Қутлуғ келажаги буюк бир давлат.
Буни юртбошимиз таъкидлар такрор,
Демак, юртим бўлар яна басавлат.

Эндиги вазифа жону тан бўлиб,
Истиқлол байроғин маҳкам тутмоқдир.
Метин сафда кучга, қудратга тўлиб,
Барча синовлардан дадил ўтмоқдир.

Ишлайлик барчамиз қўлга бериб қўл,
Олимлар, шоирлар, ишчи, деҳқонлар.
Маърифат нурига тўлсин ўнгу сўл,
Истиқлол иқболи кулган бу онлар.

Сўзини якунлар шоир Оллоқул,
Дўстлар, қасидани тугатай аста.
Шоирнинг дил рози бўлолса маъқул,
Шеърый мисралардан тузай гулдаста.

1993 йил

ҲАВАСКОР ОРЗУСИ

Шоир деб аташар мени баъзилар,
Бу номни эшитгач ўйга толаман.
Бу номнинг лаззати менга хуш келар,
Яхши шеър ёзмасам хўп уяламан.

Ким ўзи аслида шоир дегани,
Қандайин бурч бўлар шоир кишида.
Элига маъқулми унинг ёзгани,
Борми маъно-мантиқ ёзган ишида?

Аксар оғир кечар шоир қисмати,
Бунга мисол Машраб, Чўлпон, Носирлар.
Шеърдадир шоирнинг қадр-қиммати,
Шундан номи яшар неча асрлар.

Шоир қалби доим бўлур мусаффо,
Қиёсламоқ мумкин тиниқ чашмага.
Шоирлар қалбида эзгу бир сафо,
Илҳоми жўш уриб доим яшнагай.

Қани энди мен ҳам бўлолсам шоир,
Олов қалбда илҳом тинмай қайнаса,
Ёзолсам халқимнинг дардига доир,
Элимнинг орзуси мени қийнаса.

Меҳнаткаш аҳлини қилолсам машғал,
Изҳор эта олсам дилда борини.

Ростгўйлик дилларга жо бўлса тугал,
Жаранглата олсам юрак торини.

Элни маънавият боғига чорлаб,
Дейман ҳар бир қалбга меҳр уфурсам.
Мурувват чироғи ёнганда порлаб,
Мовий байроғимиз ҳилпираб турса...

Қалбимда мавж урар шундайин орзу,
Равшанлашар кундан кунга мақсадим.
Шеърларим ҳаётга бўлолса кўзгу,
Оллоқул ташларди чинакам одим.

1995 йил

МИННАТДОРЧИЛИК

Қалби дарё, меҳри уммон, муруввати кенг,
Халқи учун саховати фазоларча денг.
Доноликда энг етишган даҳоларга тенг,
Ана шундай инсон эрур бизнинг юртбоши.

Элим-юртим деб, халқим деб, ёниб тўкар тер,
Шу азиз диёрга жоним бўлсин фидо дер,
Ҳар оила, ҳар бир бола, етим ғамин ер,
Ана шундай инсон эрур бизнинг юртбоши.

"Ўз болам" деб эъзозлагай эл фарзандини,
Тавба қилса кечиргайдир жигарбандини,
Чет элларда ўқитар доно халқ дилбандини,
Ана шундай инсон эрур бизнинг юртбоши.

"Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда" — дебон,
Асл мусулмонлигин қилди рўй-рост намоён.

3
Ҳавас қиларлар қалби пок одамга чунон,
Ана шундай инсон эрур бизнинг юртбоши.

Юртбошимиз доим омон-омон бўлсин,
Юртимизда дориломон замон бўлсин.

1999 йил

НАФРАТ

(16 феврал воқеалари муносабати билан)

Отанг ўлсин сени бунёд этмайин,
Онанг ўлсин эди сени туғмайин.
Сенинг мавжудлигинг бахтиқаролиғ,
Бўлдинг сен абадий бахти қаролиғ.

Сендан яхши асли машина — робот,
Унга даркор эмас ақлу заковат.
Сенинг номинг эрур аслида манқурт,
Соғлом тана узра гўёки бир қурт.

Сен отангга қўл кўтардинг, оқпадар,
Сен Ватанга қўл кўтардинг, беватан.
Сен халқингга қўл кўтардинг, ҳаромхўр,
Бегуноҳлар қонин тўқдинг, одамхўр.

Ал қасосу минал ҳақдир, минал ҳақ,
Жазонингни оладурсан муҳаққақ.

1999 йил

ОЛИМЛАР ҚАДРИГА ЕТИНГ

Жамият топсин камол, яшасин эркин фаровон,
Гуллаб-яшнасин яна йўллари бўлсин равон,
Халқлар дўсту биродар, бир-бирига меҳрибон,
Яшасинлар десангиз, олимлар қадрига етинг.

Юрт ободлиги билинг, энг аввало инсондандир,
Хонадон тинчлиги доим — ҳалолликдан, имондандир.
Инсон ҳаётида иқбол асли ҳуррам ҳамондандир,
Шу йўлда жон фидо қилган олимлар қадрига етинг.

Барча мактабда одобу тартиб бўлсин десангиз,
Ёшлар мукамал, кучли билим олсин десангиз,
Яхши мутахассис бўлиб хизмат қилсин десангиз,
Меҳнати машаққатли олимлар қадрига етинг.

Ҳаромга қўл урса олим, билингки, олим эмас,
Бундай кишини халойиқ ҳаттоки одам демас,
Уни олим атамоққа ҳеч кимнинг тили келмас,
Пок олимнинг покиза меҳнати қадрига етинг.

Нақадар ҳақ оддий нақл — олиму илму амал,
Олимлар бўлар экан — гуллагай илму амал.
Олим кетса касбидан гар илмга еткуси завол,
Йўл қўйманг бундай ҳолга, олимлар қадрига етинг.

Олим учун ётоқда навбатчилик даркор эмас,
Талабалар устоз деб эъзозласа, шу ўзи бас,
Эндиликда ҳамма бирдай олимга қилсин ҳавас,
Келди шундайин замон, олимлар қадрига етинг.

Кўп олимлар номидан ашъор битди Оллоқул,
Унинг фикри бўлар деб олимларга ҳам мақбул,
Қанийди бу фикримиз барчага келса маъқул,
Ўзин фидойи билган олимлар қадрига етинг.

ЯХШИЛИК ҚИЛИШГА ШОШИЛИНГ

Умр-ку шунчалар қисқадир,
Шуни ҳам қилмаймиз биз қадр.
Э.Воҳидов

Инсон умри аслида жуда қисқадир,
Табиатда муддати дақиқа бўлса-да,
Аксари топмайди тегишли бир қадр,
Ўзга учун ўз жонин фидо қилса-да.

Олдиндан оққан сувнинг йўқдир қадри,
Қадрин тополмасдан оқарда кетар.
Қилинган меҳнатинг қадрига сен етгил,
Зар қадрига ахир заргарлар етар.

Юк кўтарган юзага чиқсин оқибат,
Ўз меҳнати ажрини кўрсин у фақат.
Сендан сўрамайди у бир мурувват,
Ижодкорга керакдир асли ҳақиқат.

Яхшилик қилишга шошил биродар,
Эртага эҳтимолки бўлмас даркори.
Етгил сен одамнинг қадрига бир қадар,
Топгин қидириб эзгуликнинг бир корин.

Эзгуликнинг кечи йўқ дейилса ҳам сен,
Яхшилик қилишга ошиқ эртаю кеч.
Ҳаёт омонатлигин қилгину идрок.
Лоқайдлик ҳамда ғафлат уйқусидан кеч.

Бир бечора кўнглин овлашга шошил,
Икки оғиз сўз билан ободдир кўнгил.
Мурувват қил фақирга, мискинга эгил,
Бўлмагин беоқибат, бўлмагин бедил.

Сендан нима кетади, карнайчидан пуф,
Лекин фақирнинг кўнгли бўлади обод.
Ахир айтилган, мискин кўнглин овламоқ,
Масжид қургандан ҳам савоби зиёд.

1994 йил

АЛМАЙ БОБОМГА

Ўтмишнинг "қаро куни" оламга келиб,
Кечирдингиз фақирона оғир бир ҳаёт.
Лекин сиз маърифат сари интилиб,
Бўлдингиз илмда комил кўрсатиб сабот.

Оғир тақдир сизни хокисор қилмоқ бўлиб,
Қаранг, ҳатто танчага тушириб куйдирди.
Ўтгиз пора Куръонни дилингизга жо қилиб,
Парвардигорнинг ўзи сизни элга суйдирди.

Бош эдингиз Тошкентда етти ҳазратга,
Водийдаги дўстларни йўқлаб турдингиз¹.
Ҳаттотликда жон бердингиз сиз ноҳин хатга,
Битиб ғазал, мухаммас, жавлон урдингиз.

Араб ҳам форсийда ижод қилиб мукаммал,
"Калила ва Димна"га киритдингиз жон.
Сиздаги иқтидорга айтиб тасанно ҳар гал,
Меҳнатингиз олдида бош эгамиз ҳамон.

¹ Алмай водийдаги Муқимий ва Фурқатлар билан яқин бўлган.

Келиб бизга дориломон чин ҳуррам замон,
Сиз каби алломаларнинг ошди қадри-ёдингиз.
Маърифатнинг шамоллари эсиб биз томон,
Дарсликлардан жой олди табаррук ижодингиз.

Сизнинг эварангиздир бу фақир Оллоқул ҳам,
Тангри қариганда қўлига қалам тутди.
Бу йўлда имкон қадар уриниб, ташлаб қадам.
Сизга атаб ожизона ушбу битикни битди.

ҲАДИК ВА НИЯТ

Одамлар қўрқмоқда ички душмандан.
Уларнинг ҳадиги — ичдан бузилиш.
Дарҳақиқат ички душман ёвуздир,
Ташқи душмандан кўп келтирар ташвиш.

Ташқи душман шунчаки бир босқинчи,
Ички душман эса беватан манқурт,
Ичдан кемиради у жамиятни,
Ўз халқи баданига ёпишган бир қурт.

На виждон бор унда, на бордир имон,
У нафс бандаси бўлган азалдан.
Юрт ичида кўндир бундайлар ҳамон,
Бундайлар қутилмас эски касалдан.

Элим деб, юртим деб, ёниб япашни
Улар хаёлга ҳам келтира олмас.
Эртаю кеч қорнин ўйлайди улар,
Ундайларга бирор амал бўлса бас.

Тошкент дарвозасин ёвларга очган,
Қодирийни душман деган совуқлар.
Файзулло кетидан жосуслик қилган,
Ўшалардир виждон, имони йўқлар.

Лекин юртимизда мард ўғлонлар кўп,
Кўпдир халқ дардига бўлганлар шерик.
Бизни қўллагайдир парвардигор хўб,
Темур, Жалолиддин арвоҳи тирик.

Бухорий, Яссавий, Кубро, Нақшбанд,
Эътиқодимизни қилмишлар бугун.
Ал-Беруний, Ибн Сино, Пир Навоий,
Маънавий гулшанга қўймишлар устун.

Дея иймондандир Ватанни севмоқ
Билдирамиз она юртга садоқат.
Савобдир бу йўлда жон фидо қилмоқ
Яшайлик эл учун, юрт учун фақат.

Обод диёр қолсин, дея ўзимиздан,
Онт ичганмиз шудир буюк мақсадимиз.
Биз асло қайтмаймиз бу сўзимиздан,
Шу гоёга банддир фикру-ёдимиз.

Келинглар, саф тузайлик маҳкам,
Қатъий ишонч билан борайлик олға.
Имон, эътиқодни қилиб мустаҳкам,
Қурайлик фаровон юртда қўнолға.

1998 йил

НАФАҚА ЁШИ

Бундай ўйлаб кўрсанг оддий бир инсон,
Нафақа ёшига етиб турибди.
Шукр қил худога, ўзи навқирон,
Худди йигитлардек ишлаб юрибди.

Бироз бошқачароқ ташқи кўриниш,
Нафақахўр мисли қурт еган дарахт.

Осонмас ҳаётда қирқ йил уриниш,
Асаблар тугаган, ё бўлган қарахт.

Лекин нафақахўр ёшдаги одам,
Пири бадавлатдир, ақли жойида.
Гар қувватдан қолган бўлса ҳам,
Ҳаётга тик қараш унга қоида.

Кўнгил қаримайди, худди навқирон,
Ўзини ўйлайди гўё ёш йигит.
Қуввати етмаса қийнайди виждон,
Фақат бера олар насиҳат, ўғит.

Нафақахўр ўйлар ҳақ, охиратни,
Унга гўзал тушдек кўринар ҳаёт.
Нозик кўнгли истар эъзоз, ҳурматни,
Гуноҳга тавба-ю, тоат-ибодат.

Шу боис азизлар, қўллангиз уни,
Раҳмоний ишига берингиз мадад,
Руҳий саодатга йўллангиз уни,
Илтифот кўрсатинг унга беадад.

Шунда сизларга ҳам савоби тегар,
Унинг қилган тоат-ибодатидан.
Нафақахўр асли ҳаётда заргар,
Ёшлар ибрат олар маҳоратидан.

Кексалар ўғитин дилга қилиб жо,
Ёшлар ўргансалар ҳаёт сабоғин,
Орзу-истаклар ҳам бўлади бажо,
Чаманга айланар юртимнинг боғи.

Ҳамиша қадрланг сиз хизматини
Нафақахўр одам, билинг, фанимат.

Ўзозланг уларнинг заковатини,
Дуосин олингиз, кўрсатинг шафқат.

Сизлар ҳам бир кун и ёруғ дунёда,
Нафақахўр ёшга етиб қоларсиз.
Ўурмат-ёҳтиромни қилиб зиёда,
Кексалар сафидан ўрин оларсиз.

1993 йил

НАСИҲАТ

Насиҳат айламакни қилдим ният,
Демак, мақсадларим кони ҳақиқат.

Азиз фарзанд, сўзларимни гавҳар бил,
Менинг айтганларим қулоғингга ил.

Билсанг падар сўзи — фарзанд учун фарз,
Бурчини оқламоқ ҳам фарзу ҳам қарз.

Ота рози — худо рози дегайлар,
Ота деганини бажо қилгайлар.

Аввало, фарзандим сен идрок қилгил,
Тангри таолонинг ҳақлигин билгил.

Унинг йўқдир ота, фарзанди, жуфти,
Унинг тенгсиз эрур қудрати, забти.

Жамики еру осмон, борлиқ мавжудот,
Тасарруфидадир унинг коинот.

Олам унга қарар, у подшоҳдир,
Биздек осийларга пушти паноҳдир.

Муҳаммад Мустафо унинг Расули,
У сўнгги пайғамбар, мўминлар гули.

Таврот, Инжил, Забур, Қуръон каломи,
Шуларда жам бўлган Аллоҳнинг номи.

Муҳаммаднинг йўли бизга суннатдир,
Ҳаёти, ишлари кони ибратдир.

Ҳаммаси битилган Ҳадис шарифда,
Муқаддас саналур Машриқ, Мағрибда.

Худо бирлиги-ю, Расул ҳақлиги,
Ишонч-ла битилган ҳақ барҳақлиги.

Тангримиз бизларни ёрлақаса бас,
Имон, эътиқодда яшасак абас.

Худонинг каломи, пайғамбар сўзи,
Ҳалоллик, покликнинг тимсоли ўзи.

Тоат ибодат-у, меҳр-мурувват,
Шулардан сен олгил ўзингга ибрат.

Каттани катта бил, кичикни кичик,
Подшонинг амрини сен бажаргин тик.

Шариат йўлидан ҳеч четга чиқма,
Ҳаромга сен асло борма, йўлиқма.

Ўзингдан каттага кўрсатгил иззат,
Ўзингдан кичикка қилгил мурувват.

Мурувват айлагил етим-есирга,
Оғир кунларида бўлгин сен бирга.

Қўни-қўшниларнинг дилин оғритма,
Қариндош авлодни асло унутма.

Кадрдон бўл дўсту биродарингга,
Ҳамкасб, ҳамроҳингга ҳамда пирингга.

Нодонни сира ҳам ошно деб билма,
Донолар суҳбатин ҳеч канда қилма.

Ўзни катта тутма, хокисор бўлгил,
Отаю онага жон нисор бўлгил.

Ҳаётинг борича маърифат изла,
Жоҳилликдан қочгил, эзгулик кўзла.

Фафлат ботқоғига ботиб қолмагил,
Жаҳл зиндонига ўзни солмагил.

Бировни камситма, ҳеч катта кетма,
Худога бандасен, буни унутма.

Гердайма, бўйнингни эгиб юр доим,
Барча балолардан сақлар худойим.

Айтган сўзларимга сен амал қилсанг,
Отанинг сўзини гавҳар деб билсанг,

Сени сидқидилдан дуо қилурман,
Сендан икки дунё рози бўлурман.

Умру ризқингаю касбу корингга
Тангридан барака тилаб борингга,

Тупроқ олсанг олтин бўлсин дегайман,
Уйинг баракотга тўлсин дегайман.

Серфарзанд, сердавлат ҳам бахтли бўлгил,
Доимо забардаст, чин аҳдли бўлгил.

Отаю онангга доим хизмат эт,
Имон, эътиқоддан ҳеч турмагил чет.

Яхши ниятларни тугиб дилингга
Муносиб фарзанд бўл юрту элингга.

Шунда ҳеч ўчмагай шамчироғимиз,
Ажиб мева бергай гўзал боғимиз.

Ўйлаб келажагинг, бахтингни нуқул,
Насиҳатни ёзди сенга Оллоқул.

1993 йил

ОТАЖОНИМГА

Жонни фидо қилғил ато бошиға...

Алишер Навоий

Ёшим катта бўлиб боргани сари,
Сизнинг қадрингизга ета бошладим.
Бўларманми мен ҳам элнинг сарвари,
Дея орзу билан кўзим ёшладим.

Кўз ўнгимда доим салобатингиз,
Алп келбатли қомат оталарга хос.
Оқ салла, чакмонда хуш омадингиз,
Ёрқин чехрангиз ҳам ўзингизга мос.

Сиз каби барваста, соғлом, бақувват,
Бўлмасам-да полвон, бўлсам-да кичик,
Мақсадим, имоним оқлаб оқибат,
Сиз каби бўлолсам ҳамиша тетик.

Сизнинг имонингиз, эътиқодингиз,
Мустаҳкам ирода, виждон поклиги.

Ҳалоллик, дилкашлик, соф муродингиз,
Менга чин ҳамроҳдир кўнгил оқлиги.

Ёшликда топгансиз тинимсиз давлат,
Отангиз кўлига бериб ҳаммавақт.
Қолган сизга кичик, дастмоя фақат,
Эски ҳовли билан чорбоғ сизга бахт.

Сизнинг орзуингиз ишлаб, тўкиб тер,
Сингил-укаларни қилиш уй-жойлик.
Ортган сармояга олиб бироз ер,
Деҳқончилик қилиб топгансиз бойлик.

Тирикчилик, ташвиш нималигини,
Ҳаёт сўқмоғида татиган зотсиз.
Одамларнинг шахсий молу мулкани,
Талон-тарож қилиш сиз учун тотсиз.

Одамлар феълига мос келиб замон,
Виждонсизлар даври даврони бўлди.
Пок, ҳалол одамлар топмади омон,
Жамоа ҳўжалик замони бўлди.

Бешафқат буздилар узумзорларни,
Ўрнига экдилар карам, помидор.
Халойиқ тарк этди гўзал жойларни,
Мевазор йўқ бўлди, кўкарди чинор.

Имконин топганлар қочдилар ҳар ён,
Тополмаганлар-чи бўлишди "қулоқ".
Қолганлар колхозда ишлаб ёнма-ён,
Очликдан силласи қуриди мутлоқ.

Орадан онглилар қилинди қувғин,
Кўпчилик учради тухмат ўқиға.
Олим ва шоирлар қилинди сургун,
Қонхўр Сталиннинг учраб дўқиға.

Сўнгра бошланди хўп аёвсиз уруш,
Бундайин даҳшатли уруш бўлмаган.
Мудофаа майдони ғоятда мудҳиш,
Минг-минглаб одамлар тирик қолмаган.

Умумсафарбарлик эълон қилинди,
"Урушга қатнашсин ҳар бир фуқаро",
Урушга йўл олди Ватаним дея,
Ҳамманинг кўнгли ғаш, дил мотамсаро.

Бизнинг хонадондан икки азамат,
Фронтга жўнади барча қатори.
Бири соғлом қайтди, бириси нобуд,
Дилларни титратди онамнинг зори.

Уйда қолган эди қатор қизлар, мен,
Ота-онамизга бўлиб оғир юк.
Бизлар ейман дердик, кияман дердик,
Ахир бир товуққа дон ва сув суюк.

Шунда отам-онам узоқ ўйлашиб,
Оч қолмаслик учун топишди имкон.
Отам тегирмонда дон тортар эди,
Онам хамир қориб, ёпар эди нон.

Оғир-оғир қопни уловсиз, отсиз,
Елкада кўтариб келарди отам.
Азиз отажоним сиз улуғ зотсиз,
Бизга ғаниматсиз эй хулқи кўркам.

Шу тариқа бизлар сақлаб қолдик жон,
Гарчи шерик эдик қайғу ғамларга.
Усти бошимизга тегмаса ҳам сон,
Қорнимиз тўқ эди оғир дамларда.

Отажон, шунчалар оғир замонда,
Ҳаётдан, тақдирдан нолимасдингиз.

Энди билсам бу баркамол имондан,
Касов бўлган экан нозик дастингиз.

Мана кўп йилдирки, орамизда сиз,
Йўқсиз — бандаликни, қилгансиз бажо.
Лекин бизлар билан доим руҳингиз,
Табаррук сиймонгиз қалбимизда жо.

Руҳингизни этмоқ мақсадида шод,
Дуо қиламан ҳар намози бомдод.
Оллоқул номингиз қилар экан ёд,
Охирати бўлсин дер доимо обод.

1993 йил

ОНАМГА ХАТ

Бахтсиз ҳаёт дастидан сипқариб оғу,
Ёруғ дунё бўлганда менга қоронғу,
Яшамоқдан ортиқ қолмаганда мурод,
Яхшиликдан зарра бўлмаганда умид,
Онажон,
Қаршимда сиймоингиз бўлади пайдо,
Менга тўғри йўриқ кўрсатар доимо.

Оғир кунлар юким енгил қилардингиз,
Дардчил дамларимда ҳамдард бўлар эдингиз,
Менга маслаҳатчи ҳамкорим эдингиз,
Меҳрибон, мушфиқ онаизорим эдингиз,
Онажон,
Қани эди қошимда бўлсангиз пайдо,
Сизга жоним бахшида этай доимо.

Сиз эдингиз ҳаётда ғамхўр, раҳнамо,
Оқил йўл кўрсатувчи билимдон, доно,
Ҳозир менга йўқдир жон қилгувчи фидо,

Бу аҳволда тайин бўлишим адо.
Онажон,
Қаршимда пок руҳингиз бўлсаю пайдо,
Менга раҳнамолик қилса доимо.

1994 йил

МУРОЖААТ

Меҳр одамзотга хос бир фазилат,
Десангиз албатта хато биродар.
Атрофда қушлар бор, ҳайвон, ҳашарот,
Уларга ҳам қилинг бироз эътибор.

Қушлар ўзларининг полапониға,
Қанчалар парвона ҳамда меҳрибон.
Улар ҳам жонини улар жонига,
Жажжи қушлар учун бўлишар қурбон.

Нимжон болаларин баъзида тимсоҳ,
Оғзида авайлаб кўчирар аста.
Уларни ҳаётдан қиларкан огоҳ,
Оналик бурчини ўтар вобаста.

Жўжага ёпишса баъзида мушук,
Шердай олишади у билан товуқ.
Қилган хатоси-чун у олғир шумшук,
Кўздан ажралади теккан каби ўқ.

Мурувват ҳайвонда яхши авж олган,
Болалик кийикка тегмайди йўлбарс.
Оч бўри подадан оқсоқлаб қолган,
Касалманд қўйларни олади — бу дарс.

Янги болалаган бўри ўрмонда,
Адашган болага чин она бўлган.
Мурувват кўрсатиб у ҳар бир онда,
Одам боласига парвона бўлган.

Ҳозирги замонда баъзи одамлар,
Меҳру мурувватни мутлоқ унутган.
Мол-дунёни ўйлар боқибегамлар,
Амал деб, бойлик деб ғўлдайиб кетган.

Буларнинг сабаби эътиқодсизлик,
Худони танимас, виждони нопок.
Уларнинг қалбида пул, ҳаёсизлик,
Имон, эътиқодни қилишмас идрок.

Шу сабаб арзимас нарсa учун ҳам,
Ака укасига пичоқ ўқталар.
Қўни-қўшни бўлса имкон топган дам,
Жанжал кўтаришар, бир-бирин талар.

Тангрим юртдошларга ато қил идрок,
Улар ажратолсин ҳаром-харишни.
Нодонлик, нонкўрлик қилмасин мутлоқ,
Ҳалол, пок луқма-ла бошласин ишни.

Жаҳл, -маърифатнинг билсин фарқини,
Ҳалол меҳнат ила бўлсин фидойи
Файрат шижоатда қалбнинг ёлқини,
Шоирнинг сўзлари кетмасин зое.

Шундагина юртим бўлғуси обод,
Фаровон яшаймиз, чеҳралар гулгун.
Шунда қариларнинг кўнгли бўлур шод,
Ижодкор ёшлар ҳам ҳар ишга мафтун.

Парвардигор ҳар вақт ўзинг мададкор,
Бандангдан аяма мурувватингни.
Меҳрингни улашгин такрор ва такрор,
Оллоқулга кўрсат ҳур жаннатингни.

1993 йил

МАҚОМНИ ТИНГЛАБ

О мақом, кўламинг коинот қадар,
Шиддатда денгизга ўхшашлигинг бор.
Шунданми сени ким тингласа агар,
Сенга шайдо бўлар, мангу дўсту ёр.

Навоий, Нодира, Машраб назмида,
Сен жўшиб турасан кўпирган қондек.
Фазал жонга мадор эрур аслида,
Ҳар бир ашъор кирар бағрингга жондек.

Навоий бўлиб сен қалбим эзурсан,
Машрабдан ўтлидир баъзида оҳинг,
Гоҳо Бобур бўлиб афғон қилурсан,
Фурқат ва Муқимий доим ҳамроҳинг.

"Ушшоқ" бу, "Дугоҳ" бу, "Чўли Ироқ" бу,
Маъсум қалбинг аро тополган паноҳ.
Алам у, ҳижрон у, нола, фироқ у,
У Мамат, у Ориф, Очилхон, Фаттоҳ.

Мен билган, билмаган ҳофиз, созанда,
Минг йилким куйлайди бўлмайсан адо.
Чунки сен деңгизсен, поён йўқ сенда,
Сенинг қамровинг кенг мисоли фазо.

О, мақом, кўламинг коинот қадар,
Шиддатда денгизга ўхшашлигинг бор.
Шунданми сени ким тингласа агар,
Сенга шайдо бўлар, сенга дўсту ёр.

1993 йил

РОЗИ БЎЛИНГ

Тақдир деган ҳаётнинг ажойиб мўъжизаси,
Иккимизни жонгинам бир дарахтга боғлади.
Биздаги садоқатга кимнинг келмас ҳаваси,
Шу дарахт иккимизни бир умр ардоқлади.

Иккимиз бу ҳаётда доим турлича яшаб,
Сен тоғдан келганингда, мен боғдан келар эдим.
Лекин бу ҳаёт экан, мураса ошин ошаб,
Ҳар бир ишда азизим, қаноат қилгин дедим.

Минг афсуски мен сени қилолмадим бахтиёр,
Бой бўлмадик иккимиз, биз яшадик ўртача.
Мол-дунёни ҳеч маҳал мен қилмадим ихтиёр,
Ҳаргиз менинг қарашим, доим эди ўзгача.

Маънавий поклик эди менинг мангу шиорим,
Одиллик ва адолат ҳамроҳ бўлган ҳамиша.
Ҳаётда кўп қоқилдим, лек асраб номус-орим,
Мен ҳаммавақт, ҳар доим, имонни қилдим пеша.

Биламан, ўзинг мендан мамнун бўла олмадинг,
Лекин мен эса сендан розидурман азизим.
Илмни истаб мендек, сен асло интилмадинг,
Неваралар парвона, қаридим энди ўзим.

Барчаларингиз мендан энди рози бўлингиз,
Ёмонликни унутиб, шодликларга тўлингиз.

1999 йил

ЧЕГАРАСИ ЙЎҚ

Парвардигор қудратининг чегараси йўқ,
Шайтондаги аблаҳликнинг чегараси йўқ.
Доно ақл-заковатининг чегараси йўқ,
Нодондаги гумроҳликнинг чегараси йўқ.

Инсонларни турли-туман яратмиш Раҳмон,
Бири доно, бири жоҳил, бириси нодон,
Меҳнаткаш, дангаса, феъли яхшию ёмон,
Тангри имкониятининг чегараси йўқ.

Жаҳолатни касб қилмишдир оламда жоҳил,
Чин адолатпешаликни танлаган оқил.
Инсон бўлса ҳамиша меҳнаткаш, қобил,
Тангри иноятининг чегараси йўқ.

Баъзан жаҳолат тантана қилибон ногоҳ,
Эл-юртни бошқармиш нодонлар эвоҳ,
Мамлакат вайрона, эл хор, халқ дилида оҳ,
Нодон шоҳ адоватининг чегараси йўқ.

Аксарият оқил одам юртга бўлиб бош,
Тайинлайди доноларни ҳар ишга бош-қош.
Дастурхонлар тўкин бўлар, қозонларда ош,
Одил шоҳ адолатининг чегараси йўқ.

Инсон фаровон кунларни истайди доим,
Тинч, осойишта тунларни истайди доим,
Барча орзуларга етказ қодир Худойим,
Оллоқул пок ниятининг чегараси йўқ.

ФУРСАТ ҒАНИМАТ

Зангламас олтин ётса ботқоқларда ҳам,
У айнамас ҳеч қачон, ўтса ҳам замон.
Лекин имконияти ҳар бир инсоннинг,
Вақт-фурсатга жуда ҳам боғлиқдир, ишон.

Сизлар эй донишмандлар, оқил устозлар,
Фаҳмлай билингиз шогирд иқтидорини.
Қилни қирққа ёргучи доно мумтозлар,
Қўйинг шогирдга, айтсин дилда борини.

Эй меҳрибон оталар, мунис оналар,
Болангиз тақдирига бўлмангиз бефарқ.
Етаклаб бошланмаса у тўғри йўлга
Орзулар гирдобиди бўлиб кетар фарқ.

Ҳаётда аксар мавжуд ишёқмас, танбал,
Ундайлар кўролмас меҳнаткаш оқилни.
Йўлига ғов қўяди, тўсади дангал,
Нодонлар ҳеч севмайди шоир, олимни.

Ичи қора, мунофиқ, фосиқ, фирибгар,
Қанча яхшини сотиб, бошини еди.
Бу беш кунлик дунёда ўша оқпадар,
Қаёқдан келди дерсиз, биз билан эди.

Ҳозирги эркинпарвар бу ҳуррам жамият,
Ёшлар қадрига етиб қилди мурувват.
Оқил ўғил-қизларга қилиб ҳамият
Ўқиш, ишда белига бўлмоқда қувват.

Қўлдан берманг фурсатни, эй ўғил-қизлар,
Илм олинг, изланинг, токи бор имкон.
Билингларки, келажак эгаси сизлар,
Юртни бошловчисизлар истиқбол томон.

1994 йил

ОДОБСИЗЛИК

Одобни одобсиздан ўрган.

Мақол

Сизга савол одобсизлик нима у,
Унда ҳам бормикан шакли-шамойил?
Одобли, одобсиз кишилар фарқи,
Қандай мезон билан ўлчашга мойил?

Сиз бердингиз тўғри савол жўражон,
Бу мавзу жуда ҳам долзарбдир шу он.
Жамиятга керак баркамол инсон,
Унда мавжуд бўлсин эътиқод, имон.

Агар кетаётган бўлсангиз йўлда,
Йигитча учраса китоби қўлда,
Бермаса саломин, банда гофил-да,
Ўтар бўлса, бу ҳол одобсизликдир.

Отаси буюрса фарзандга юмуш,
Фарзанд уни қабул қилса-ю нохуш,
Қўлининг учида бажарилса иш,
Бу қилмиши унинг одобсизликдир.

Сўзида турмаса агар бир одам,
Унутса берилган ваъдасини ҳам,
Бировни пойлатса, айласа мулзам
Бундай ҳолат ўта одобсизликдир.

Домла сабоқ берса бағрин хун қилиб,
Ҳамма қулоқ солса унга берилиб.
Орқадаги йигит-қиз-ла керилиб
Сўзлашиб ўтирса, одобсизликдир.

Талаба кирмайин дарсига бекор
Ўтказса қимматли вақтини такрор,

Етмаса фурсатнинг қадрига беор,
Самарасиз юрса — одобсизликдир.

Кўча-кўйда, метро ё автобусда,
Қаерда бўлса ҳам беҳаё тусда,
Ёшлар олди-қочди мавзу хусусда
Қаттиқ сўзлаб кулса — одобсизликдир.

Узун, калта, турфа — шимча, нимчалар,
Кийиниб олишган ёш хонимчалар,
Бекатда чекишиб, писта чақсалар,
Сузилиб боқсалар — одобсизликдир.

Катталар одобсиз бўлса — ёмон ҳол,
Уларга эргашар аксар ёш ниҳол.
Гар бу ҳолатга чек қўйилса дарҳол,
Йўқ бўларди жамиятда одобсизлик.

Дўстлар одобсизга ўт очайлик биз,
Одобсиз кимсадан ҳеч қолмасин из,
Чек қўйсак жаҳолат, нодонликка тез,
Йўқ бўларди жамиятда одобсизлик.

1993 йил

АСЛ ТАЛАБА

"Бешикдан қабрга қадар илм изла".
"Ҳадис"дан

Талаба калласи илмга чанқоқ,
Тобора боради билимга тўлиб,
Ташна талабага устози ҳар чоқ,
Кўрсатар тўғри йўл, мураббий бўлиб.

Устознинг бурчидир толиб қалбига,
Илмга муҳаббатнинг уруғин сочмоқ.
Бу ишда бошламоқ поклик йўлига,
Илм булоғининг кўзини очмоқ.

Ҳолва деган билан оғиз чучимас,
Олим бўлсанг агар сеники олам,
Илмга бел боғлаган асло чарчамас,
Ниҳоят бўлғуси баркамол одам.

Илм йўлига киргач, белингни боғлаб,
Чидагин учраган аччиқ-чучукка,
Бу йўлда ҳар ишга ўзингни чоғлаб
Сабр айла, бордош бер қийинчиликка.

1993 йил

ИЛЛАТДАН ҚИЛ ХАЛОС

Амалдор пора истар,
Мулла ижора истар,
Бечора чора истар,
Бир ёруғ замон борму?

Аваз Ўтар

Ўтмишда ҳам шундай бўлган десангиз,
Ҳақиқатан зарра янглишмагайсиз.

Шу боис ҳам буюк Аваздек шоир,
Куюниб ёзмишдир мавзуга доир.

Ҳозирда ҳам ушбу ҳолат барқарор,
Қаерга борманг у қўлингга қарар.

Узатмасанг ишинг битақолмас ҳеч,
Сарсон бўлганларинг қолар эрта-кеч.

Эй худойим ушбу қусур аҳволот,
Давом этар келажакда ҳам наҳот.

Фарзанд, неваралар чекига ҳайҳот
Яна насиб этган бўлса бу иллат.

Парвардигор, ўзинг поксан, корисоз,
Авлодларни бу иллатдан қил халос.

1997 йил

МАЖБУРИЯТ

Мурғак гўдак келар ёруғ дунёга,
Туғилганда доим муслим бўлади.
Мўмин банда уни ўраб зиёга,
Азон айтса қалби нурга тўлади.

Шундай бола борар ота изидан,
Унга наслу-насаб, эътиқод бўлиб.
Болада акс этади, боқар кўзидан,
Кўринар отадан у зурёд бўлиб.

Тарбия асоси ота-онадан,
Сўрашар "отанг ким?" дея боладан.
Оила ҳалол, пок бўлса азалдан,
Фарзандлари ОДАМ бўлар амалда.

Эй одам, ўзингни намоён этгин,
Муносиб фарзандлар қолдириб кетгин.

1997 йил

ОЛЛОҲ ШИФО БЕРСИН

Хасталик ҳам ҳақ таоло синовларидан,
Суйган бандасини эгам қиларкан бемор.
Шундай экан нечун кўрар бировлардан,
Қачон, кимни, кимнинг бемор қилгани бор?

Инсон бошига ҳар не келса у Оллоҳдан,
Қолаверса, кўрмак лозим ўз феълидан.
Хастамисан, аё банда сабр сўра ёлғиз ҳақдан,
Чидам тила, шифо тила чин кўнгилдан.

Ҳар қандай ҳолатда ҳам шукр қилсин бандаси,
Шукр ила сабрдир ҳар мушкул кушандаси.
Югуриб ҳар ёққа топмадинг давосини,
Дардни берган Оллоҳдан сўра шифосини.

1997 йил

БЎЛМАСУН

Айтинг, айтинг, ҳеч банданинг тани мажруҳ бўлмасун,
Тани мажруҳ бўлса ҳамки, дили мажруҳ бўлмасун.

Дили мажруҳ кишининг сиз кўнглин овланг ҳар қачон,
Токи ул одам "кетмакка" рози, эвоҳ бўлмасун.

Дили мажруҳ ул кишининг кўрган кунлари қурсин,
Ҳаётда ҳеч бир киши бировга тузоқ бўлмасун.

Шундай кишилар бордир оламда имони мажруҳ,
Ундайин кимсалар сизга йўлда ҳамроҳ бўлмасун.

Тани-жонни соғ қил худо, ҳам имонни саломат,
Жон берарда ҳеч кишининг дилида оҳ бўлмасун.

Оллоқул битди ғазални яхши ниятлар билан,
Маҳшар кунида унинг йўлида чоҳ бўлмасун.

1998 йил

ҚУТЛОВ

Олтмиш ёш, айтинг-чи, кўпми ёки оз?
Тарих ўлчамида бу бир дақиқа.
Инсон умри қанча ўтар бўлса соз,
Олтмиш йил дақиқа — айни ҳақиқат.

Олтмиш ёшда инсон етар камолга,
Олтмиш ёшда бола-чақа улғаяр.
Олтмиш ёшда инсон тўлар жамолга
Авлодлари палак ёзар, барг ёяр.

Парвардигор сабр берар, тобора
Унинг тафаккурин қилар зиёда,

Эътиқоди ортади бора-бора
Азиз ва муқаррам бўлар икки дунёда.

Қутлуғ бўлсин дўстим, олтмиш ёшингиз,
Сизга яна шунча умр тилаймиз.
Оллоҳ тошдан қилсин деймиз бошингиз.
Кўзингизга ҳеч сўнмас нур тилаймиз.

1992 йил

УЧРАШУВ

(Рафиқамнинг олийгоҳни битирганларига 40 йил тўлгани
муносабати билан бўлган учрашув тасвири)

Қирқ йил муддат ҳазил эмас шунчаки,
Қирқ йил аввал эдик бизлар навқирон.
Умр ўтганин сезмай қолибмиз токи,
Ортга қараш вақти келиб ногаҳон.

Ўша пайтлар эдик нозик ниҳолдек,
Ҳаёт оғушида хаёл сулардик.
Кулгимиздан атроф келиб ларзага,
Шўхчан давраларда жавлон улардик.

Энди кўринишлар хўп салобатли,
Ким вақт синовига беролмаган тоб.
Кимларнинг ҳаёти ўтган ибратли,
Кимнингдир ҳаёти қолгандир оқсаб.

Нима бўлганда ҳам ҳозирги кунда,
Ҳаётмиз, сурамыз олам гаштини.
Зое ўтмаган умр оптимиздадир,
Гўё сўйлар ўтмиш саргузаштини.

Ўтяпмиз оламдан яхшими ёмон,
Энди дориламон бўлди-да замон.

1998 йил

ОРЗУ

Ўкинч, армон билан яшадим кўп вақт,
Қалбим эса ҳамон орзуга илҳақ.
Ўзинг орзуларим қилгин ижобат,
Илтижо қиламан сенга қодир Ҳақ.

Дунёни сув олса чиқмай тўпиққа,
Лоқайд кишилардек яшамадим ҳеч.
Бирор кулфат тушса гар халойиққа,
Ташвиш ўртар эди мени эрта-кеч.

Ҳаётимдан асло нолимайман мен,
Асли оғир кечди бу турмуш қургур.
Оғир дамларни ҳам кўп кечирдим мен,
Уруш бошланганда ва сўнгги ур-сур.

Энди ҳаёт изга тушар деганда,
Бошланди ҳар ёнда дабдабазлик,
Шундай бой, бадавлат, катта ўлкада,
Турмуш ночор эди, элда носозлик.

Бир тўп тўра эди айшу ишратда,
Лаганбардор эса унга хизматда.
Жафокаш халқ эди оғир меҳнатда,
Ўтарди у кунлар шундай ҳолатда.

Чумоли мисоли халқ орасида,
Мен бўлиб гўёки энг кичик зарра.
Яшар эдим кўзга ташланмай сира,
Хокисор ва мушфиқ банда бечора.

Турмуш ўтаверди йўриғи билан,
Бахтсизлар сафида эдим мен бироқ.
Умидим милтираб ҳаёт уфқидан,
Кўриниб турарди гўё шамчироқ.

Бефарқ эмас эдим ҳаётга, ишга,
Мискин яшар эдим баҳоли-қудрат.
Қўп қатори ўзни уриб юмушга,
Ҳаракат қилардим излаб баракат.

Ўзни бахтиёрман дея ҳис этган,
Онларим ҳам менинг эмас эди кам.
Лекин кейин билсам бу бўлиб ўтган,
Оддий кунларимнинг тимсоли экан.

Гоҳо ўйлаб дейман ўзимга ўзим,
Бахт топиш йўлида мен нима қилдим.
Олтмишда ҳаётдан завқ олиб кўзим,
Шеър битмак орзуси билан интилдим.

"Орзуга айб йўқ" дер эдилар қадим,
Шоҳ бўлишни орзу қиларкан гадо.
Гарчи тирикликда билинмас қадрим,
Ўтгач қадрлансам, ба изми худо.

Мискин Оллоқулни кечиринг дўстлар,
Омадсизроқ кечган ҳаёти учун.
Тағин биродарлар, сизга аталган,
Сиз учун битилган баёти учун.

1993 йил

ЎТМИШГА НАЗАР

Ғалабага мана эллик йил тўлди,
Лекин ўзгариш кам оддий ҳаётда.
Эллик йил ичида не содир бўлди?
Янгилик ва яхшиликлар қаёқда?

Мағлуб туриб аллақачон оёққа
Эргаштирди ўз кетидан оламини.

Голиб айланди-ю манфур аҳмоққа,
Халқига торттирди ғаму аламини.

Уйқусидан доим чўчиб уйғонар,
Алаҳларди бошланиб тутқаноғи.
Гўё атрофдаги дўстлари тонар,
Ўлдирар эмишлар уни тонг чоғи.

Ёки бўлиб унга қарши бор олам,
Душман бўлиб кўринади кўзига.
Шунинг учун кўнгли безовта, алам —
Бир зум ором бермас унинг ўзига.

Атрофида барча мунофиқ-ўғри,
Барча бирдек жосусларга йўйилди.
Ишни қилмас дея ўринли — тўғри,
Барча танглик халқ бошига қуйилди.

Шундай ҳолда ўтиб кетди эллик йил,
Халқ аҳволин ўзгармади ҳеч ери.
Ғалабадан сўнгги бўлмади қойил,
Тирикчилик ўтар наридан бери.

Бутун бойлик кетар эди қуролга,
Шунинг учун тушган эдик бу ҳолга.
Шу тариқа ўтиб кетди эллик йил,
Бу ишларни бир ўйлаб боқ, идрок қил.

Минг шукрки, етиб келди ҳур замон,
Энди бизнинг ўз тутган йўлимиз бор.
Ҳа демайин гуллаб кетар ҳур Ватан,
Бунга ишонч, қудратли кўлимиз бор.

1995 йил

ИЗТИРОБ

Қинғир ишнинг ахир чиқар қийиғи,
Наҳот шунчаликка боради одам.
Ана энди нима бўлди бу ёғи,
Не ҳолларга солди нотўғри қадам.

Ушбу шармандалик оддий ҳол эмас,
Содир бўлган мудҳиш жиноят — гуноҳ.
Бу гуноҳни қон-ла ювмаса бўлмас,
Халойиқ кечса ҳам, кечмайди Оллоҳ.

Бу қандай пасткашлик, ёвузлик, ҳайҳот,
Эсласам юрагим сесканар ногоҳ.
Шунчаликка наҳот бормиш одамзод,
Онгимга сигмайди бу гуноҳ, эй воҳ.

Қачон қолар экан Ватанни сотиш,
Қачон йўқолади иймонфуруш оҳ.
Қолармикан бир-бирига тош отиш,
Ўзинг нажот бергин, эй қодир Оллоҳ.

1995 йил

ДАРИҒ ТУТМА

Фақир бандангни Оллоҳ, мурувватингдин дариг тутма,
Ё гуноҳқор бўлса ул мағфиратингдин дариг тутма.

У банданг асли ҳаётдан роса жабри азим кўрган,
Энди қолган умрида сен роҳатингдин дариг тутма.

Кўзида гар ёш шашқатор, норизолик ашки эрмас,
Унга сабр, иродани кафолатингдин дариг тутма.

Ота-она меҳридан у деярлик мосуво бўлган,
Фарзандлар меҳрини кароматингдин дариг тутма.

Тани-жонида соғлиқ ҳам бормоқдадир заифлашиб,
Уни қарилик гашти фароғатингдин дариф тутма.

Умрини зиёда этиб, имонин саломат қилгил,
Чорасиз бандангни ўзинг иноятингдин дариф тутма.

Мискин банданг Оллоқул сидқидилдан ёлвориб сўрар,
Ноумид қилиб уни, шафоатингдин дариф тутма.

1997 йил

БЎЛСИН

Халойиқ бошига кулфат солиб гар рўшнолик кўрсанг,
Сендек нобакор инсоннинг икки юзи қаро бўлсин.

Инсонлар ғамидин зарра хуш-хурсандлик кўрар
бўлсанг,
То қиёмат сенга кўрлик ва басирлик раво бўлсин.

Кишилар ғам чекар жойда асло хандон отиб кулма,
Агар шундай қилар бўлсанг, дилинг ғамдан адо бўлсин.

Ғариб, бечора, мискинлар устидан кулмагин зинҳор,
Фақирни менсимай қўйган, охир ўзи гадо бўлсин.

Оғир кунда халойиққа қайишгин бўлмайин золим,
Эл-юртни қийнаган киши, доим бахти қаро бўлсин.

Парвардигор, ёмоннинг ҳам кўнглига раҳм ато қил,
Бераҳм инсон ҳаёти ғам-андуҳлар аро бўлсин.

Ёвузнинг, Оллоқул, бағрин тиг бирла пора-пора қил,
Нобакору ёмонларнинг бағри мотамсаро бўлсин.

1997 йил

ФИДОЙЛИК

(Укам Саидаҳмаджонга)

Саҳоватни ўзингиздан бошлангиз,
Дейилган муқаддас Ҳадис шарифда.
Мурувватни оилага бағишлангиз,
Дейилган исломий закот таърифда.

Фидойийлик эрур энг яхши одат,
Ярашади юмушига фидойий.
Бўлур эди юрт фаровон ва обод,
Бўлса ҳамма ўз ишига фидойий.

Лекин ўрталиқда мавжуддир мезон,
Ҳамма ишнинг бор бўлади меъёри,
Бундай нақл эрур барчага аён,
Ҳаммага маъқулдир унинг шиори.

Сиз биродар мени тутингиз маъзур,
Ўзингизни фидойий деб атайсиз.
Меъёрни, мезонни унутиб буткул,
Беҳуда қийнайсиз жонни атай сиз.

Билинг бундай ҳолат эмасдир асло,
Мақтовга сазовор, олқишга лойиқ.
Соғлигингиз ўйламай кўрсатилган
Фидойийлик ўзи асли нолойиқ.

Меъёридан оғир юкни кўтармоқ,
Мардлик эмас, фидойийлик эмасдир.
Аксинча бу жонга жабр қилмоқлик,
Ҳеч ким буни фидойийлик демасдир.

Бунинг учун сизни кечирмас авлод,
Кечирмас бу ишни ҳатто жамият,
Ҳали сиз бизларга кераксиз кўп вақт,
Насиҳатни олингиз беҳамият.

1994 йил

КҮНГИЛ

Ҳаётдан кўп жароҳат кўрган ўзи бу кўнгил,
Энди оз бўлса ҳамки азобга беролмас дош.
Унинг изтиробларин асли сабабини бил,
Эҳтимолки уларга арзимас зарра кўз ёш.

Лекин бир нарса аниқ, эъзоз истайди кўнгил,
Озгина меҳрингни сен ундан дариф тутмагин.
Ҳазабинг ичга ютиб, жабринг кўрсатмай тургил,
Заҳрингни сочиб яна унга зуғум этмагин.

Ёлғизлик унга тенгсиз азоб бермоқда ўзи,
Ҳаётида у бирор ёр-ғамгузор топмаган.
Қайларга борса ҳамки сира ўтмайди сўзи,
Турмушда ҳам шўрликнинг мундоғ бахти чопмаган.

Иқболи нигун яна бахтиқаро бир инсон,
Бу ёруғ дунёда у нимани ҳам кўролди.
Кўз ўнгида доимо бахтсизликлар намоён,
Кун келиб омонатин топширишгина қолди.

Шул сабабли эй ошна, унга соғинма азоб,
Ҳеч бўлмаса сен уни қўйиб бер ўз ҳолига.
Агар эъзозу икром қилсанг бўлади савоб,
Вақти келиб тақдири чиқади иқболига.

1995 йил

ХОКИСОР БЎЛ

Эл ишида бўл доим камарбаста,
Бунда бўлсин куч-қувватинг пайваста.
Сенга бўлсин барча дўстлар вобаста,
Эл ишида мардикор бўл, мардикор.

Ҳар бир ишни сен қилгин сидқидилдан,
Бурчингга садоқат кўрсат кўнгилдан.
Бундай киши эъозланар азалдан,
Ҳақ йўлида фидокор бўл, фидокор.

Ота-онанг дуосин ол биродар,
Бўлгин дўстлар олқишига сазовор.
Оғир кунда сен тургин мардонавор,
Эл ғамида ғамгузор бўл, ғамгузор.

Оллоҳ ҳикмат берган буюк одамзод,
Аввало Ватанни сен айла обод,
Тўлсин доим қалбингга яхши ният,
Ҳақ илмида ижодкор бўл, ижодкор.

Мискинларнинг дармони йўқ, дарди кўп,
Меҳнатқашнинг орзу-армони тўп-тўп,
Ночорнинг иложи йўқ, бемори кўп,
Эл дардига шифокор бўл, шифокор.

Донишманднинг номуси бор, ори бор,
Нодоннинг на ақли, на кори бор,
Шарманданинг на зўри, на зори бор,
Оллоқул сен хокисор бўл, хокисор.

1995 йил

НЕВАРАМ РАЪНОГА

Боладан ҳам ширинроқ бўлар экан невара,
Шунинг учун невара боладан кўп бўлади.
Оллоҳнинг марҳамати шундай эрур азалдан,
Жамият ривожига ҳам шу сабаб бўлади.

Менинг шириндан шакар жажжи неварам аксар,
Бўлар экан ҳар куни атрофимда парвона,
Лабини чўччайтириб дейди менга у қайсар:
"Сизга бола бўлмайман, оввора бўлманг яна.

Мен-чи, бола бўламан аввал бувижонимга,
Сўнгра бир-бир ўтаман, тоға, хола, аммадан.
Сизга бола бўламан, билинг, ҳаммадан кейин,
Чунки яхши кўраман сизни ҳамма, ҳаммадан".

Унинг менга меҳрибон эканлиги маълумдир,
У шундайин меҳрибон уйда бошқаларга ҳам.
Худойим, уни қилма шундай меҳрдан маҳрум,
Барчамизнинг меҳримиз шу қизчада мужассам.

Дуо қиламан уни илоҳим орқамда қол,
Бу дунёда мен кўрмай, кетганимни кўр, болам.
Бир кун мени жойимга қўйиб келишгач, алҳол,
Тез-тез бориб гўримдан хабар олиб тур, болам.

1993 йил

ЎЧМАСИН ЁҚҚАН ЧИРОҒИНГ

Орзу-умид билан яшамоқ яхши ният,
Ёруғ дунёда қолдириб яхшилик-ла от.
Шунинг учун истагим сенга эй улуғ зот,
Ҳеч қачон ўчмасин сенинг ёққан чироғинг.

Ҳаётда доим сен шамчироқ бўлиб ёндинг,
Жамийки оғирликни ўз елкангга олдинг.
Каттаю кичикка сен ибрат бўлиб қолдинг.
Ҳеч қачон ўчмасин сенинг ёққан чироғинг.

Сенинг оғир меҳнатларинг кетмади зое,
Ҳаётингда сен бўлгансан доим фидойи.
Ҳар вақт обод бўлиб турсин ўтган жойинг,
Ҳеч қачон ўчмасин сенинг ёққан чироғинг.

Элга қилган яхшилигинг ажрини кўргил,
Дилу кўнглинг истаганча сен даврон сургил,
Билим, меҳр, мурувватга буткул юз бургил,
Ҳеч қачон ўчмасин сенинг ёққан чироғинг.

Ибратдир сенинг оддий, камтарона ҳаётинг,
Давом этар фарзандлар, шогирларингда отинг,
Хайрли ишларингда порлаб туради ёдинг,
Ҳеч қачон ўчмасин сенинг ёққан чироғинг.

1994 йил

СЎЗ ХУСУСИДА

Қалб дурдоналарин ифодаси сўз,
Дил изтиробларин изҳоридир сўз.
Инсон қаҳр-ғазабин иродаси сўз,
Муҳаббат, севгининг иқроридир сўз.

Имон, эътиқод ҳам сўзда билинар,
Нафрат ҳам сўз билан баён қилинар.
Ўзаллик, нафосат сўзда кўринар,
Ақл, заковатнинг дил торидир сўз.

Сўзнинг аксар сўздан фарқи бор,
Шунинг учун сўзнинг чексиз нақли бор,

Сўз қадрига етгучининг ақли бор,
Буюк тафаккурнинг тулпоридир сўз.

Ширин сўзга қилсанг арзир фидо жон,
Сўз инсонни ажратади ҳайвондан.
Аччиқ сўз кишини кечирар жондан
Яхши-ю ёмоннинг асроридир сўз.

Оқил сўзин беҳудага сарф этмас,
Нодон сўз қадрига ҳеч қачон етмас.
Оллоқул нодоннинг йўлини тутмас,
Инсон поклигининг кўзгусидир сўз.

1995 йил

ШЕЪР ҲАҚИДА

Шеър — бу юракнинг изтироблари,
Шеър — бу севгининг тотли сасидир.
Шеър — бу мурувват инъикосидир,
Шеър — чертилган дилнинг торлари.

Гўзал шеър қалбларни қилади-ю ром,
Шайдо кўнгилларга бермайди ором,
Ундан юракларда жўшади илҳом,
Шеър — бу ошиқ-маъшукнинг оху зорлари.

Шеър билан қайсарни айлашар юввош,
Шеър билан гуноҳкор қилинади фош,
Шеърин кўз-кўз қилар шоирлар яккаш,
Шеър — бу инсоннинг дил изҳорлари.

Шоир сўзни дур мисоли экар шеърга,
Кўз нуруни, қалб кўруни тўкар шеърга,
Ҳаваскор Оллоқул ҳам битиб шеърга,
Ихлос қилиб ёзмиш дилда борларин.

1994 йил

АҲИЛЛИК

Аҳиллик дегани як диллик эмас.
Ҳар кимнинг ўз қалби ва ўз йўли бор.
Аҳиллик дунёда бахиллик эмас,
Энг эзгу туйғулар унда устивор.

Аҳиллик бор жойда муваффақият,
Зафар бор, ютуқ бор, бордир самара.
Жоҳиллар кўксида йўқдир бу ният,
Шундандир нокаснинг толеи қора.

Бирдамлик бу асли имон, эътиқод,
Матлабнинг бирлиги — маслакдошлик бу.
Фикр-ку ранг-баранг, ранг-баранг ҳаёт,
Асли "минг ишчига битта бош"лик бу.

Аҳиллик бор жойнинг ривожии бордир,
Бақамти эли йўқ юрт — пароканда.
Билингки, қаноат ҳамиша ёрдир,
Тўрттала мучаси соғ бўлган танда.

1993 йил

ОРТГА НАЗАР

Назар солсам яшаб ўтган умримга,
Ёшим, қаранг, дарров олтмиш бўлибди.
Юзда ажин, ўхшайпман мен кимга,
Сочу соқолимга қиров қўнибди.

Қайрилиб ортимга ташлайман нигоҳ,
Қилган ишларимни эсга оламан.
Мақтангудек нарса топмасдан бироқ,
Сабабин қидириб ўйга толаман.

Ахир олтмиш ёш бу Навоий умри,
Беш юз йилдир янграр унинг ашъори.
Қирқ етти йил яшади Мирзо Бобур,
Унинг жасорати жаҳонга машҳур.

Қирқ тўққиз йил умр кўрди Ҳабиб Абдулла,
Илми билан забт этганди оламини.
Қирқ икки ёшда қатл этилган Қодирий,
Минг оҳангда сайратганди қаламини.

Санай берсанг саноғига етилмас,
Одамзодни лол қолдирган даҳолар,
Оллоҳ раҳмати бўлсин аждодларимга,
Арвоҳлари ёр бўлсин умри бақолар.

Аммо ташлангудек камина кўзга,
Бир иш қилмасам-да, ҳалол яшадим.
Гул — ранг ила чирой бергандек бўзга,
Ёш авлодни маърифатга бошладим.

Мухандислик илмин ўргатиб доим,
Ёшларга илм билан меҳр улашдим.
Умрим давомида ўтирмадим жим
Ёшлар билан жўш уриб тошдим.

Ҳаммавақт ҳар жойда ёшлар билан тенг,
Самимий дўстона қуролдим суҳбат.
Мудом улар билан бирга бўлиб денг,
Ҳамиша уларга кўрсатдим ибрат.

Не-не бағритошлар кўнглин юмшатиб,
Адашгани ҳақ йўлига бошладим,
Не-не ёшлар онгини илмда пешлаб,
Қирқ йил умрим зиёга бағишладим.

Камтарона меҳнатимнинг қадрига,
Кимлар етди, ким етмади ҳақ билар.

Шундай дориломон замон атрига
Кимлар етди, ким етмади, ҳақ билар.

Эй худойим, қолган умрим борор қил,
Калбимни поклагин, таним омон қил.
Ҳақ йўлида имоним барқарор қил,
Эл-юртимни фаровону шодмон қил.

1993 йил

АЧЧИҚ ҲАҚИҚАТ

Шоир қалби уйғоқ бўлар ҳамиша,
Доим ҳадикдадир титровчи япроқ.
Шоир кўнгли гўё гип-тиник шиша,
Ўз қалбини ифода қилар кўпроқ.

Ҳаёт-ку бўлмайди ҳеч камчиликсиз,
Айтилган-ку бир мири кам дунё деб.
Шундай экан, хатоингиз вақтида
Топиб ўзингизга беради у зеб.

Хатоларни кўрсатаркан аслида,
Яхшилиқни тугиб қилар ниятга.
Қанчалик тез йўқотилса камчилик
Билинг шунча фойдадир жамиятга.

Лекин савоб истаб қилган ишингиз,
Маломат тошини ёғдирар баъзан.
Холбуки хатони йўқотмоқ учун
Тиним билмадингиз кечаю азон.

Тўғри сўзи билан ёқмайди одам,
Ўз меҳрибон онасига ҳам ҳатто.
Шоир эса тўғри сўз айтиб ҳар дам,
Ўз бошига орғтиради минг бало.

Машрабни остирган тўғри сўзлилиқ,
Нодирани сўйдирган ҳақ сўзлилиқ.
Пушкинни оттирган тўғри сўзлилиқ,
Чўлпонни ҳам куйдирган ҳақ сўзлилиқ.

Шоир халқи эрур шундайин мағрур,
Тўғри сўзлар бошга қилич келса ҳам.
Унинг тўғри фикрни тушунмас аксар,
Фикрига тан берувчилар жуда кам.

Лекин хатоларни кўргани ҳамон,
Борин шартта айтар одам юзига,
Бошқалардек писиб ўтирмас шоир.
Таёқ учи тегса ҳамки ўзига.

Шоир тўғрилиги халққа аёндир,
Уни тўғри тушунса-да кам одам.
Ёзгани аччиғу тўғри баёндир,
Бошига маломат тоши ёғса ҳам.

Оллоқулни кечир, эй Парвардигор,
Унинг фикри ҳақиқатга тўладир.
Лекин нияти ҳалол, ҳақдир устивор,
Ҳақиқат эса доим аччиқ бўладир.

1993 йил

ЛОҚАЙДЛИК

Лоқайдлик энг ёмон тузалмас иллат,
Лоқайд учун яхши-ёмон барибир.
Савобу гуноҳнинг фарқи йўқ унга
Ўз фикрини шундай қилади таъбир:

"Менга тегма, сен билан йўқдир ишим —
Дунёни сув босса нима ташвишим.

Менга маслакдош ҳам эмасдир ҳавас.
Мен дономан ўзим, шунинг ўзи бас".

Тўю томошага қатнашмас ўзи,
Қўшнининг ғамига бўлмайди ҳамдард.
Йиғинларда йўқдир айтишга сўзи,
Юқтирмаслик учун ўзига ҳеч гард.

Дунёнинг ташвиши керакмас унга,
Сув босса оламини чиқмас тўпиққа.
Лекин ўз ишига пишиқдир лоқайд,
Сузар сув юзида ўхшаб кўпикка.

У ҳам инсонмикан рисоладаги,
Унинг ҳам кўксида бормикан юрак?
Бепарво юради ҳамиша лоқайд,
Ўзин доно одам деб билса керак.

Шишага ўхшайди лоқайднинг кўзи,
Унда на қувонч, на қайғу бўлади.
Қалби эса унинг айланган тошга,
На йиғлай олади, на-да кулади.

Лоқайдликнинг асли сабаби недур?
Наҳотки шу тарзда яралган инсон?
Балки бу иллатнинг давоси бордир,
Лоқайднинг касали тузалар қачон?

Бунга сабаб асли эътиқодсизлик,
Барчани тенг қилган манфур жамият.
Дегандай турмушнинг ташвишин тортма,
Ҳаммасин бошқарган ғўр ҳокимият.

Экин-тикин қилиш сенга не даркор?
Наҳотки сен бўлсанг асли чорвадор?
Ўзингни овора қилма сен зинҳор,
Бўлавер ҳаётда сен бефарқ, лоқайд.

Йиғинда сен эса индамай ўтир,
Имо бўлсагина кўтаргин қўлинг.
Ўз фикринг гапириб бўлма овора,
Олдиндан белгилаб қўйилган йўлинг.

Берилганди шундай хато тарбия,
Инсон эркин бузишган у пайт,
Оёқ ости қилиб инсоннинг қадрин,
Ҳосил қилинганди аслида лоқайд.

Инсон аслида ҳур, эркин яралган,
Унга жуда зарур имон, эътиқод.
Имон-эътиқодсиз яшаган одам,
Лоқайдлик юкидан бўлолмас озод.

Лоқайдлик, нодонлик эрур эгизак,
Уларнинг пешвоси шайтондир, деб айт.
Лоқайдларга қарши уруш қил эълон,
Оллоқул, нодонга қарама лоқайд.

1993 йил

УРУШ ФАХРИЙЛАРИГА

Ватанни душмандан сақламоқ учун,
Азамат кўксини тутган фахрийлар.
Ажал ёмғирида яшаб бус-бутун,
Мардона курашиб ўтган фахрийлар.

Элим озодлиги, Ватан эрки деб,
Қўлдаги қуролин йигит кўрки деб,
Аскарлик қалпоғин бахтим бўрки деб,
Кам сонда Ватанга қайтган фахрийлар.

Асло чўчимаган душман дўқидан,
Шиддатли ҳужуми, олов, ўқидан,

Ёвни қувиб юртнинг еру кўкилан,
Қаҳрамонлик номин олган фахрийлар.

Ўн минглаб, юз минглаб қолиб ўровда,
Қирилиб кетса-да қорда, қировда,
Таслим бўлишмайин мудҳиш қуршовда,
Виждони мусаффо бўлган фахрийлар.

Ватанга қайтгач, зўр ғайрат билан,
Енг шимариб меҳнат жангига кирган,
Сувларни симирган, тошни кемирган,
Садоқат-ла хизмат қилган фахрийлар.

Шону шуҳратларга ўрашиб номин,
Кўча-кўйда, ишда бўлмаган зомин.
Асло йўқотмаган иззат-икромин,
Номусни муқаддас билган фахрийлар.

Қария, мўйсафид, фахрий не ўзи,
Инсонни қадрлаш мақсаднинг кўзи.
Ҳаётий фалсафа ҳар фахрий сўзи,
Ўзлари юртга кўрк бўлган фахрийлар.

Бешафқат, аёвсиз урушда бўлган,
Қанча-қанча йигит бемаврид ўлган.
Неча милён аскар тутдек тўкилган,
Сиз шундан ёдгорсиз, қолган фахрийлар.

Буюк Ғалабага эллик йил бўлди,
Саломат қайтганнынг қанчаси ўлди.
Азоб-уқубатдан паймона тўлди,
Энг азиз одамсиз, қолган фахрийлар.

Сизларни бошларга кўтарсак арзир,
Шу шеърим сизларга бўлолса манзур,
Кўнгил таскин топар, дил қилар хузур,
Ёшлари етмишдан ошган фахрийлар.

Сизнинг дуоингиз ижобат бўлсин,
Сизни ардоқлаган севинчга тўлсин.
Келажак авлодлар ўйнасин, кулсин,
Бизни дуо қилинг, қолган фахрийлар.

1995 йил

ЙИГИТГА

Олтин истеъдодин хор қилиб бунда
Умрингни бекорга ўтказма йигит.
Ҳаётнинг қаймоғи ҳали олдинда,
Вақтингни беҳуда кетказма йигит.

Ҳаёт тизгинини дарҳол қўлга ол,
Ёшлик иқтидорин сен қилма увол.
Умринг беҳудага бўлмасин завол,
Ваъдабоз сўзига учма, эй йигит.

Оллоҳ кўзларингга берганда зиё,
Яхши бил бу умр оқар бир дарё,
Ёш ўтиб, вақт кетиб, кўзингга дунё,
Тор кўриниб қолар, унутма йигит.

Кўз очиб атрофга яхши назар сол,
Турмуш тариқатин пухта билиб ол,
Мақсадинг йўлига содиқ бўлиб қол,
Шунга қараб тафаккур қил, эй йигит.

Мавжуд аҳволотни билиб Оллоқул,
Кўрди бу гапларни айтмоқни маъқул.
Ўғитларим келмаса гар сенга қўл,
Маъзур тутиб, афв этарсан, эй йигит.

1994 йил

ОҚ ЙЎЛ

(Фан номзоди жияним Шухратга)

Илмни қадрлар аҳли маҳалла,
Илм ўрганганга дейдилар балли.
Илмнинг негизи ақл ва калла,
Олимларга ҳамма берар тасалли.

Жафокаш оналар, олим оталар,
Фарзандига доим илм ўргатар.
Болам олим бўлсин дебон оналар,
Тунда мижжа қоқмай бешик тебратар.

Улар орзусини ўйлаган ўғил,
Белини боғлайди энг қийин ишга.
Шу боис оромдан кечар экан дил,
Изланар қарамай ёз ҳамда қишга.

Меҳнат зое кетмас, гар бўлса ғайрат,
Юк кўтарган чиқар албат юзага.
Натижа қувончли бўлса ҳаракат,
Илмни тўлдирар олтин кўзага.

Машҳур олимлар ҳам мақташар гоҳо,
Истеъдод, соҳиби ёш олимларни.
Ёш олим мусаффо, бўлгуси даҳо,
Кенгаш аъзолари севар уларни.

Эндиги вазифа — яна изланиш,
Ёш олимда асло бўлмас чегара,
Ахир ярим йўлда тугалланмас иш,
Янги ихтиролар нодир ва сара.

Олдинда каттакон ижод йўли бор,
Албатта бу йўлда порлоқ келажак.

Ёш олимда бордир доим иқтидор,
Парвардигор унга мадад беражак.

Ёш олим йўлидан сира оғишмай,
Турмуш танлигига парво қилмасдан.
Мақсад сари дадил интилса тинмай,
Ҳаёт машаққатин кўзга илмасдан.

Меҳрибон оталар, дардкаш оналар,
Муҳтарам устозлар, буюк олимлар.
Қараб турмасалар ул парвоналар,
Зиёга айланар гавҳар илмлар.

Агар олим бўлсанг сеники олам,
Жамийки иззату ҳамда эҳтиром.
Молу-мулк, давлатинг бўлғуси кўркам,
Сеники бўлади бахт ҳам батамом.

Кундан-кун ошади илмнинг қадри,
Берилар эътибор фан, маърифатга.
Олимлар юртимнинг кўрки ва фаҳри,
Улар хизмат қилар азиз миллатга.

1994 йил

БЕЗОВТА ҚАЛБ

Худога минг шукр барқарор тинчлик,
Атрофдан келмайди ўқлар овози.
Йўқдир шовқин-сурон ё бузғунчилик,
Кўчада изғимас тунда ит, този.

Юрак безовтамас, асли хотиржам,
Ҳар бир кичик шарпа назоратдадир.
Турмушда қусур йўқ, ҳаёт ҳам кўркам,
Қалбимиз севиниб тинч ҳолатдадир.

Бир қўшнимнинг қизи ажраган эрдан,
Ота уйиладир, қўлда боласи.
Кузатар эканман шу ишни зимдан,
Авжига чиқади қалбим ноласи.

Кейинги кўчада қайнона-келин,
Бир-бирин таҳқирлаб, ёқа бўғади.
Маҳалла билмайди буларнинг сирин,
Шу алфоз яшайди, бола туғади.

Магазин олдида уч-тўрт бетовфиқ,
Чўкка тушиб олиб ароқ ичишар.
Унга қиё боқмас минг бир мунофиқ,
Бу қандай синоат, ичим ачишар.

Кўчада икки ёш юрар талтайиб,
Икки ҳаёсиз қалб, ўпар бир-бирин.
Бу қилиқни асло қилишмас айб,
Зимдан кузатишар, қилишар "хиринг".

Маҳаллада юрар талай саёқлар,
Ота-оналари обрўли инсон,
У-бу десанг агар фарзандин ёқлар,
Келажакда улар бўлғуси сарсон.

Ошнам машинасин олиб қочдилар,
Бадкирдор ўғрилар, манфур бандалар.
Зимдан эгасидан фалон минг сўрар,
Бели оғримаган, сур, газандалар.

Танишим фиғони чиқар фалакка,
Қайдан топиб берсин у шунча пулни.
Бўлмаса машина чиқар чиппакка,
Қидирса топади бир ҳовуч кулни.

Бошга пайпоқ кийиб муттаҳам ўғри,
Тушар хонадонга, босқинчиликка.

Уларни ушлашиб қарашса куёв,
Айбни қўяди нақ ичкиликка.

Уйида ўғрилиқ қилганда фарзанд,
Бу ҳолни қандайин изоҳлаш керак.
Шунчалар муттаҳам бўлдим пайванд,
Шу каби саволга дош бермас юрак.

Яқин дўстларим гар дардга чалинса,
Кўкка қараб ётса у тортса азоб.
Менга ёрдам бер деб чандон ялинса,
Дармон беролмасам бўламан хуноб.

Дўстим ё қўшнимнинг умр йўлдоши,
Вақт-соати етиб ўтса оламдан.
Эркак бева қолса, совиса оши,
Қалбим безовтадир, чиқмас аламдан.

Айтолмаса ўзин дардин бировга,
Бўлмаса ёнида ҳамроҳ, ёстикдош.
Яна уйланиш-чун чиқмаса тенги,
Ёрдам қила олмай, бўламан одош.

Меҳнаткаш халқимнинг пешона тери,
Туфайли етишган қовун, тарвузлар.
Пайкалларда қолиб, бўлса бир мири,
Жоним ачишади, юрагим бўзлар.

Тўю томошада, маъракаларда,
Ким ошди ўйналса, дастурхон тузаш.
Исроф қилинса ризқ ҳар йиғинларда,
Юрагим эзилар, қалбим бўлар ғаш.

Илм-маърифатга қўшилса пора,
Билимнинг қиймати қаёққа кетар?
Бу ишга давлатим кўрсайди чора,
Илм истаганлар ниятга етар.

Порахўр мансабдор бўлиб кийиниб,
Гердайиб юриши кимга ёқади.
Ахир нега улар юрар суюниб,
Ундай разилга ким кулиб боқади.

Бу ҳолатдан роса мамнун чайқовчи,
Дунё йиғмоқдадир орсиз, порахўр.
Қачон ишга тушар, тафтиш, терговчи,
Токай гердаяди иблис, муштумзўр.

Азим пойтахтимиз гўзал Тошкентнинг
Кўп жойида уюм ахлат тўдаси.
Ортиқча нарсасин ташлайди ҳар ким,
Чиқинди, пўчоғу ҳатто хўрдасин.

Орол қуриб бормоқда ҳамон,
Ер шари ташвишда, сув ўрнида қум.
Аҳволи кундан-кун бўлмоқда ёмон.
Аслига келмоғи ҳозирча мавҳум.

Маҳаллада мўйсафидлар анча кам,
Кўплар ҳали ёш деб ўйлайди ўзин.
Қариликни бўйнига олмас ҳеч ҳам,
Дунё ташвишидан бошлайди сўзин.

Шул сабаб кўпчилик бормас масжидга,
Белин эголмайди ибодат учун.
Таҳоратсиз юрар, элга қовушмас,
Беҳуда тентирар эртаю кечин.

Ахир беш кунликдир бу кўҳна дунё,
Нодонсан, охират тадорикин қил.
Ўзга тақдирига бўлма маҳлиё,
Гуноҳни ювмоқ-чун сен ибодат қил.

Гуноҳкор бандалар юрар жазосиз,
Уларнинг бағри тош, эътиқоди йўқ.
Охират кунда яхши билишсин,
Маҳшар жазосидан қолишмас куруқ.

Хато, камчиликнинг наҳот чеки йўқ?
Наҳотки келмаса рўшнолик кунлар?
Ёруғ кунлар келар бундан кўнглим тўқ,
Бахтиёр яшайди қалби гулгунлар.

Безовта бўлмагин мусаффо кўнглим,
Эзилганинг билан ўзгармас олам.
Мағфиратин сўра сен бўлсанг олим,
Йўлимиз, албатта, бўлғуси кўркам.

Ўзи қилгусидир мушкулни осон,
Ўзи бергусидир меҳру вафони.
Тангирим қиё боқса юртим фаровон,
Ўзи ҳал қилғуси ҳар муддаони.

Адолат тантана қилғуси бешак,
Сароб бўлиб қолмас эзгу орзулар.
Олиму, шоиру, фозил бўлолсак,
Жамият бағрида бахтимиз кулар.

1993 йил

ТЎРТЛИКЛАР

Ҳаётим қувончи, ташвиши ҳам сен,
Умримнинг зийнати, олқиши ҳам сен.
Фарзандлар онаси — эй, меҳрибоним,
Бу шайдо кўнгилнинг ёз-қиши ҳам сен.

Намунча бўлмасанг сен катта кўзим,
Худо сендайларга берсин-да, тўзим,
Бошқалар гапига ҳеч қулоқ солмай,
Ҳар нарсани дейсан, биламан ўзим.

Бировга ёрдам қил имконинг қадар,
Бошқадан ҳеч қачон кутма сен назар,
Ерга уруғ қадаб, парвариш қилсанг,
Сенга ҳосил берар меҳнатинг қадар.

Инсон қалбининг энг покиза жойи,
Самимийлик билан агар бўлса банд.
Ғоят гўзал қилур уни бу хислат,
Ҳар доим бўлғуси обрўйи баланд.

Бағритошлик дилимни пора-пора қилмиш,
Беписандлик уни яна юз пора қилмиш,
Бағритош ва беписанд киши қолмас жазосиз,
Парвардигор жафокорни охир сангсора қилмиш.

Мурувват, муҳаббат, меҳр бир томон,
Разолат, жаҳолат, макр бир томон,
Улар мусобақа ўйнар ҳаётда ҳамон,
Ҳақиқат ўртада доимо мезон.

* * *

Тақдирга тан бермоқ марднинг ишидир,
Ёруғ дунёдан нолиш нодон ишидир.
Тангридан омад сўра, сен эй биродар,
Ҳаётдан завқ олмаган бахтсиз кишидир.

* * *

Гуноҳларим кўпдир сенинг олдингда,
Жоҳил бандаман мен, буниси аниқ.
Тангри кечармикан мени маҳшарда,
Сен кечмасанг унинг кечмаси аниқ.

* * *

Қўлим оғрийди сирқираб аста,
Озор беради тану-жонимга.
Юз карра ортиқдир дилдаги хаста —
Оғриқ тинчлик бермас имонимга.

* * *

Раҳматлик отамни гоҳо ўйлайман,
Муштипар онамни аксар эслайман.
Улар бағри эди мисоли дарё,
Дердилар кенга кенг, торга тор дунё.

* * *

Бу ёруғ дунё асли синов мактаби,
Бандалар имони учун имтиҳон,
Кун сайин очилур унинг турфа янги
Сирлари, огоҳ бўл сен улардан инсон.

Жаҳолат эрур асли шайтоннинг иши,
Иблиснинг қули эрур сержаҳл киши.
Жаҳл қилур инсонни жудо иймондан,
Жаҳолат жудо қилар ҳаттоки жондан.

Тавба ва тазарруни қилмайин канда,
Ибодатни бўшатма гуноҳкор банда.
Ҳаётингда миниб жаҳолат отига,
Қай йўсинда қарайсан инсон бетига?

Ҳаётдан нолима, шукр қил минбаъд
Яхши умидлар-ла, фаровон яша.
Шунда хор бўлмайсан охир оқибат,
Узоқ умр кўриб, ўзинг ҳамиша.

Тушкунликка тушма, ҳаётдан безма.
Умрингни қирқади, яшайсан камроқ.
Ҳаёт лаззатини ғижимлаб эзма,
Ночор ва хорликда ўтарсан кўпроқ.

Вазминлик онлари ўтиб кетади,
Фаровон, бахтиёр кунлар олдинда.
Нолийверсанг сенга путур етади,
Худодан сўрагин ҳаттоки тунда.

★ ★ ★

Инсондаги меҳр нақ тошқин дарё,
Суви камаймасин, дўстим, ҳеч қачон.
Меҳр-муҳаббат-ла гўзал бу дунё,
Меҳр-муҳаббат-ла яшайлик ҳар он.

★ ★ ★

Бетайинлик эрур энг ёмон иллат,
Ҳар кимнинг юзини ерга қаратар.
Сўз бердингми ахир бажармоқлик шарт,
Бўлмаса кутади сени хавф-хатар.

★ ★ ★

Ҳаётдан нолиган зот, баркамол инсон эмас,
Фарзандларин унутган одам мусулмон эмас.
Бу ҳаётда яшашни чидаганга чиқарган,
Ҳамиша виждонан, пок яшамоқ осон эмас.

★ ★ ★

Тирик мурдага ўхшар, охир замонда инсон,
На белида мадор бор, на оёғида қувват.
Ортда афсус-надомат, ўзи эса паришон,
Орзу, истакларида бўлмас асло давомат.

МУНДАРИЖА

Жушқин мавжлар	3
"Ҳар бир инсонга"	5
Марҳабо, Наврӯз	6
Ўзбекистон Конституцияси	7
Истиқлол иқболи	7
Ҳаваскор орзуси	11
Миннатдорчилик	12
Нафрат	13
Олимлар қадрига етинг	14
Яхшилик қилишга шошилинг	15
Алмай бобомга	16
Ҳадик ва ният	17
Нафақа ёши	18
Насиҳат	20
Отажонимга	23
Онамга хат	26
Мурожаат	27
Мақомни тинглаб	29
Рози бўлинг	30
Чегараси йўқ	31
Фурсат фанимат	32
Одобсизлик	33
Асл талаба	35
Иллатдан қил халос	36
Мажбурият	37
Оллоҳ шифо берсин	37

Бўлмасун	38
Қутлов	38
Учрашув	39
Орзу	40
Ўтмишга назар	41
Изтироб	43
Дариф тутма	43
Бўлсин	44
Фидойилик	45
Кўнгил	46
Хокисор бўл	47
Неварам Раънога	48
Ўчмасин ёққан чироғинг	48
Сўз хусусида	49
Шеър ҳақида	50
Аҳиллик	51
Ортга назар	51
Аччиқ ҳақиқат	53
Лоқайдлик	54
Уруш фахрийларига	56
Йигитга	58
Оқ йўл	59
Безовта қалб	60
Тўртликлар	64

Адабий-бадiiй нашр

АБДУЛЛА МАВЛОНИЙ

ЮРАК МАВЖЛАРИ

Шеърлар

Муҳаррир *Файзи Шоҳисмоил*
Мусаввир *Юлай Гибзалилов*
Бадiiй муҳаррир *Маркос Карпузас*
Техник муҳаррир *Татьяна Смирнова*
Кичик муҳаррир *Назми Фозилова*
Мусахҳиҳ *Феруза Тўйчиева*
Компьютерда тайёрловчи *Эля Ким*

ИБ №3882

Босишга 20.07.2000 й да рухсат этилди. Бичими 70x90^{1/32}.
Таймс гарнитура. Офсет босма 2,63 шартли босма тобоқ.
2,5 нашр босма тобоғи. Жами 1500 нусха. 1106-рақамли
буюртма. 100-2000 рақамли шартнома. Баҳоси шартнома
асосида.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг
Рафур Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти,
700129, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг
1-босмахонасида босилди. 700002, Тошкент, Сағбон
кўчаси, 1-берк кўча 2-уй.

Мавлоний А.

Юрак мавжлари: Шеърлар. — Т.: Ф. Фулом
номидаги Адабиёт ва санъат нашр., 2000.— 72 б.

Қўлингиздаги китоб — юрак мавжларининг қоғоздаги аксидир. Геолог олим Абдулла Мавлонийнинг шеър ва ғазаллари билан танишар экансиз, шоирнинг юрак сирлари билан ошно бўласиз. Шоир ёшларни ҳалол ва пок, халққа мададкор, юртга содиқ фарзанд бўлишга чақиради. Қалби тоза, иймони бутун бўлганлар элнинг эъзозига лойиқдир, дея ўғит беради юрак буюрганини қоғозга туширган муаллиф. Унинг панд-насиҳатлари китобхон қалбида гуллар очади, деб умид қиламиз. Кекса юрак мавжлари ҳаёт сабоқлари билан йўғрилган ҳолда тақдим этилаётир. Ундаги сатрлар қалбингиз торини чертиб ўтса, ҳаётда тўғри қадам босиб, ажодларга муносиб ворислар бўлиб яшашга ундаса, не ажаб...

250



Абдулла Мавлуний (Мавлонов Абдулла Ваҳоб ўғли) 1 йилда Тошкент шаҳрида туғилган. Геология-минералогия факультети номзоди, Тошкент техника университети доценти. Касби нефть ва газ соҳаси. Муборак ҳаж амаллари бажариб келиш шарафига муяссар бўлган.

Қатор брошюралар, оммабоп мақолалар чоп эттири. Ҳикоя ва шеърлари матбуотда нашр қилинган. "Юрак малари" муаллифнинг ilk китоби бўлиб, шеърят мухлисири ҳукмига ҳавола қилинади.

